

Alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksfrågor

Sammanfattning

Utskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen med anledning av motionsyrkanden. Enligt utskottet bör regeringen, under förutsättning att Systembolagets detaljhandelsmonopol kan upprätthållas, verka för en lagstiftning som möjliggör gårdsförsäljning i begränsad utsträckning.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden, främst med hänvisning till pågående utredningar och arbete.

I betänkandet finns fem reservationer (S, SD, MP, V). I en reservation (S, MP, V) föreslås att riksdagen inte ska göra något tillkännagivande till regeringen.

Behandlade förslag

Cirka 200 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2016/17 och 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Utskottets överväganden.....	7
ANDT-politiken.....	7
Alkoholfrågor.....	12
Narkotikafrågor.....	19
Tobaksfrågor.....	21
Motioner som bereds förenklat.....	29
Reservationer.....	30
1. Nationellt handlingsprogram, punkt 1 (V).....	30
2. Förebyggande arbete, punkt 3 (V).....	30
3. Gårdsförsäljning inom ramen för Systembolagets detaljhandelsmonopol, punkt 4 (S, MP, V).....	31
4. Minskat tobaksbruk, punkt 8 (V).....	32
5. Tillståndsplikt, punkt 10 (SD).....	33
Särskilda yttranden.....	34
1. Motioner som bereds förenklat, punkt 12 (M).....	34
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 12 (SD).....	34
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 12 (V).....	34
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 12 (L).....	34
5. Motioner som bereds förenklat, punkt 12 (KD).....	35
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	36
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17.....	36
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18.....	46
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet.....	58

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Nationellt handlingsprogram

Riksdagen avslår motion

2017/18:664 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (V)

2. Skadelindringsprincip

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:656 av Christina Örnebjär (L),

2016/17:2654 av Anders Forsberg (SD),

2017/18:1665 av Rasmus Ling (MP) och

2017/18:3884 av Martin Kinnunen (SD) yrkandena 1 och 2.

3. Förebyggande arbete

Riksdagen avslår motion

2017/18:664 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkandena 3 och 7.

Reservation 2 (V)

4. Gårdsförsäljning inom ramen för Systembolagets detaljhandelsmonopol

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen, under förutsättning att Systembolagets detaljhandelsmonopol kan upprätthållas, bör verka för en lagstiftning som möjliggör gårdsförsäljning i begränsad utsträckning och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3747 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 6 och

2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 9 och

bifaller delvis motion

2016/17:825 av Michael Svensson m.fl. (M).

Reservation 3 (S, MP, V)

5. Kommuners alkoholpolitik och serveringstillstånd

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:1324 av Stefan Nilsson och Jan Lindholm (båda MP) yrkandena 1 och 2,

2017/18:549 av Dennis Dioukarev m.fl. (SD),

2017/18:1661 av Stefan Nilsson och Jan Lindholm (båda MP) yrkandena 1 och 2 samt

2017/18:2427 av Lorentz Tovatt (MP).

6. Handel med sprutor och kanyler

Riksdagen avslår motion

2017/18:1479 av Margareta Larsson (-).

7. Injektionsrum

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:549 av Rasmus Ling (MP) och

2017/18:3058 av Anders Schröder (MP) yrkande 2.

8. Minskat tobaksbruk

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:664 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 10 och

2017/18:1657 av Jan Lindholm (MP) yrkande 3.

*Reservation 4 (V)***9. Åldersgräns**

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:1050 av Niclas Malmberg (MP),

2016/17:2333 av Markus Wiechel och Johnny Skalin (båda SD) yrkande 3 och

2017/18:2073 av Markus Wiechel och Johnny Skalin (båda SD) yrkande 3.

10. Tillståndsplikt

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:2294 av Thomas Finnborg (M),

2017/18:242 av Solveig Zander (C) yrkande 3 och

2017/18:304 av Thomas Finnborg (M).

*Reservation 5 (SD)***11. Övriga frågor om tobak**

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:2691 av Hans Hoff (S),

2017/18:1697 av Jan Lindholm (MP) yrkandena 1 och 2,

2017/18:2659 av Hans Hoff (S) och

2017/18:2993 av Sofia Fölster (M).

12. Motioner som bereds förenklad

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 12 april 2018

På socialutskottets vägnar

Emma Henriksson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Henriksson (KD), Anna-Lena Sörenson (S), Camilla Waltersson Grönvall (M), Lennart Axelsson (S), Katarina Brännström (M), Catharina Bråkenhielm (S), Per Ramhorn (SD), Mikael Dahlqvist (S), Anders W Jonsson (C), Jan Lindholm (MP), Kristina Nilsson (S), Karin Rågsjö (V), Hans Hoff (S), Ann-Britt Åsebol (M), Lena Asplund (M), Christina Östberg (SD) och Bengt Eliasson (L).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet ca 200 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2016/17 och 2017/18. Av dessa behandlas ca 170 motionsyrkanden i förenklad ordning eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden, se bilaga 2. En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilaga 1.

Utskottet besökte den 7 november 2017 Systembolaget AB där generaldirektör Magdalena Gerger med medarbetare informerade om verksamheten och aktuella frågor.

Utskottets överväganden

ANDT-politiken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ett nationellt handlingsprogram, en skadelindringsprincip och förebyggande arbete.

Jämför reservation 1 (V) och 2 (V).

Motionerna

Nationellt handlingsprogram

I kommittémotion 2017/18:664 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ersätta ANDT-strategin med ett nationellt handlingsprogram med målsättningen om ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt en minskning av såväl konsumtionen av alkohol och tobak som de skador och dödsfall som uppstår därav. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att brukarperspektivet bör tas till vara i utformandet av handlingsprogrammet.

Skadelindringsprincip

I motion 2016/17:656 av Christina Örnebjär (L) föreslås ett tillkännagivande om en utredning av konsekvenserna av en skadelindringsprincip i alkohol-, tobaks- och narkotikapolitiken.

I motion 2017/18:1665 av Rasmus Ling (MP) föreslås ett tillkännagivande om att målet inom tobakspolitiken bör vara skademinimering. Motionären anför att det är märkligt att målet för den svenska tobakspolitiken inte är att minska skadorna utan att minska användandet av alla former av tobak trots att det svenska snuset inte har samma skadliga effekter som cigarettbruk.

I motion 2017/18:3884 av Martin Kinnunen (SD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att skadereduktion ska vara vägledande inom tobakspolitiken. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att människor bör uppmanas att övergå till mer hälsosamma nikotinprodukter framför att fortsätta med cigarettbruk. Motionären anser att tobakspolitiken bör syfta till att minska skadorna i stället för att som i dag minska bruket.

I motion 2016/17:2654 av Anders Forsberg (SD) föreslås ett tillkännagivande om behovet av att utreda en ändamålsenlig reglering av snus utifrån evidens vad gäller hälsopåverkan och skademinimering.

Förebyggande arbete

I kommittémotion 2017/18:664 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda förutsättningarna för ett nationellt kunskapscentrum för insatser mot narkotikarelaterade skador och dödsfall med syftet att minska narkotikaanvändandet och att minska sjukligheten och dödligheten hos gruppen som använder narkotika. I yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om att det bör utredas hur en nationell policy för alkoholbruk i samband med firande på lastbilsflak kan utformas för att förhindra olyckor.

Tidigare behandling

Motionsyrkanden om en förnyad ANDT-strategi m.m. och förebyggande ANDT-arbete behandlades senast av utskottet i betänkande 2015/16:SoU8 En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2016–2020. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena, och kammaren biföll utskottets förslag.

Bakgrund och pågående arbete

Mål

Riksdagen godkände 2012 de mål som regeringen hade föreslagit för alkohol-, narkotika-, dopnings-, tobaks- och spelpolitiken (prop. 2012/13:1, bet. 2012/13:SoU1, rskr. 2012/13:115). Målen är

- ett samhälle fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och med ett minskat tobaksbruk
- att minska skadeverkningarna av överdrivet spelande.

Strategi

Riksdagen beslutade 2011 om en samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken m.m., ANDT-strategin (prop. 2010/11:47, bet. 2010/11:SoU8, rskr. 2010/11:203 och 204). Syftet med strategin var att ange mål och inriktning för hur samhällets insatser skulle genomföras, samordnas och följas upp under åren 2011–2015. Vidare beslutade riksdagen 2016 om en samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2016–2020 (skr. 2015/16:86, 2015/16:SoU8, rskr. 2015/16:302). I skrivelsen redogör regeringen för en förnyad men fortsatt samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken. Strategin omfattar sex mål som anger centrala områden som bör vara vägledande för ANDT-arbetet på samhällets alla nivåer:

Mål 1: Tillgång till alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobak ska minska.

Mål 2: Antalet barn och unga som börjar använda narkotika, dopningsmedel och tobak eller debuterar tidigt med alkohol ska successivt minska.

Mål 3: Antalet kvinnor och män samt flickor och pojkar som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska successivt minska.

Mål 4: Kvinnor och män samt flickor och pojkar med missbruk eller beroende ska utifrån sina förutsättningar och behov ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet.

Mål 5: Antalet kvinnor och män samt flickor och pojkar som dör och skadas på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska.

Mål 6: En folkhälsobaserad syn på ANDT inom EU och internationellt.

Vidare anges i strategin de insatsområden som bör prioriteras. Insatsområdena omfattar insatser på nationell, regional och lokal nivå och bör inriktas på strukturer eller processer som kan bidra till att målen uppfylls. Syftet med den samlade strategin är att underlätta statens styrning av stödet inom ANDT-området och statens möjligheter att följa utvecklingen av det förebyggande ANDT-arbetet. För att kunna mäta effekterna av samhällets insatser har regeringen låtit utveckla ett uppföljningssystem kopplat till strategins målstruktur. Ett hundratal indikatorer finns i dag samlade i en databas som är tillgänglig på Folkhälsomyndighetens webbplats (www.andtuppfoljning.se). Folkhälsomyndigheten ansvarar för att följa upp strategin, och myndigheten har kontinuerligt arbetat med att vidareutveckla uppföljningssystemet.

Regeringsuppdrag

Regeringen beslutade 2016 att ge Folkhälsomyndigheten i uppdrag att stödja genomförandet av ANDT-strategin 2016–2020 (skr. 2015/16:86) i enlighet med den inriktning som anges i skrivelsen (S2016/01028/FST [delvis]). I uppdraget ingår att inom ANDT-området verka för nationell samordning, verka för ett effektivt och kunskapsbaserat arbete, ansvara för en samlad verksamhetsrapportering liksom förvaltning och vidareutveckling av de uppföljningssystem som behövs. Vidare ska myndigheten ta initiativ och utforma insatser inom ramen för uppdraget utifrån de prioriteringar som myndigheten bedömer som angelägna för att uppnå strategins mål. Arbetet ska ha som utgångspunkt att främja jämlikhet och jämställdhet, liksom att skydda barn och unga mot eget och andras skadliga bruk av ANDT. Myndigheten skulle senast den 1 maj 2017 och därefter årligen under perioden 2018–2019 lämna en samlad rapport om den verksamhet som under det föregående året har genomförts inom de insatsområden som anges i strategin och en bedömning av verksamhetens samlade resultat. Myndigheten ska senast den 1 maj 2020 inkomma med en samlad uppföljning av strategin. Myndigheten ska rapportera till Regeringskansliet (Socialdepartementet).

Av Folkhälsomyndighetens regleringsbrev för budgetåret 2018 framgår att myndigheten inom ramen för sitt uppdrag att stödja genomförandet av ANDT-strategin 2016–2020 ska vara sammankallande och samordnande myndighet

för de nationella myndigheter som samverkar enligt Smaditmodellen (samverkan mot alkohol och droger i trafiken). Arbetet ska avrapporteras till Regeringskansliet (Socialdepartementet) i anslutning till den redovisning som görs för uppdraget att stödja genomförandet av strategin.

Av ovan nämnda regleringsbrev framgår även att Folkhälsomyndigheten har två uppdrag att fördela medel till utvecklingsprojekt inom alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksområdet. Uppdragen ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 31 maj 2018 och den 31 maj 2019.

Regeringen beslutade 2017 att ge Folkhälsomyndigheten i uppdrag att i samverkan med Socialstyrelsen utreda förutsättningarna för ökad samverkan mellan berörda myndigheter för att genom ett varningssystem mellan myndigheter i ett tidigt skede kunna upptäcka substanser eller förändrat missbruksmönster som kan orsaka en plötslig ökning av antalet dödsfall (S2017/05940/FS [delvis]). Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 31 maj 2018. Regeringen beslutade även att ge Socialstyrelsen ett antal uppdrag, bl.a. att i samverkan med Folkhälsomyndigheten ta fram information om överdosrisker och säkrare användning riktad till personer som brukar narkotika eller narkotikaklassade läkemedel. Detta uppdrag ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 31 maj 2018 och övriga uppdrag senast den 15 december 2018.

Rapporter

Av Folkhälsomyndighetens rapport Samlad verksamhetsrapportering av arbetet inom ANDT-strategins insatsområden under 2016 framgår att samtliga myndigheter rapporterade någon form av verksamhet i enlighet med strategin (S2016/01028/FS). Undantaget är Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd vars verksamhet är under uppbyggnad. Myndigheterna bedrev verksamhet inom samtliga insatsområden under mål 1–5 och inom 20 av strategins 23 insatsområden. Den största delen av verksamheterna som myndigheterna bedrev handlade om att stödja målgrupper genom att öka kunskapen på olika sätt, följt av kategorierna samordning och samverkan samt lagstyrd verksamhet. Myndigheterna beskrev att jämlikhet, jämställdhet och skydd av barn och unga mot eget och andras skadliga bruk av ANDT huvudsakligen beaktades genom att det genomfördes separata analyser för olika grupper och genom att myndigheterna arbetade med jämställdhetsintegrering eller med ett generellt förhållningssätt till dessa perspektiv. Få särskilda insatser beskrevs. Det är enligt Folkhälsomyndigheten för tidigt att bedöma hur och i vilken omfattning som strategin påverkar myndigheternas arbete. Verksamhetsrapporteringen 2016 har gett en första bild av det arbete som bedrivs, och senare kommer en bedömning av verksamheternas samlade resultat att genomföras. Rapporten bereds inom Regeringskansliet.

Socialstyrelsen publicerade i april 2017 rapporten Nationellt utvecklingsarbete för att motverka narkotikarelaterad dödlighet – Åtgärdsplan med förslag på insatser och aktörer (S2016/05446/FS). De föreslagna aktiviteterna omfattar perioden 2017–2020. I åtgärdsplanen föreslås bl.a. bättre tillgång till läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende genom fortsatt kunskapsutveckling. Ärendet lades till handlingarna av Regeringskansliet den 13 december 2017.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar inte uppfattningarna i motion 2017/18:664 (V) yrkandena 1 och 2 om att regeringen bör ersätta ANDT-strategin med ett nationellt handlingsprogram och hur detta handlingsprogram bör utformas. Motionsyrkandena bör avslås.

Några motionsyrkanden tar upp frågan om en skadelindringsprincip. Som redovisats ovan har regeringen gett Folkhälsomyndigheten ett antal uppdrag inom alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksområdet, bl.a. att stödja genomförandet av ANDT-strategin 2016–2020. Utskottet välkomnar detta arbete. Mot denna bakgrund anser utskottet inte att riksdagen bör ta något initiativ. Motionerna 2016/17:656 (L), 2016/17:2654 (SD), 2017/18:1665 (MP) och 2017/18:3884 (SD) yrkandena 1 och 2 bör därför avslås.

Utskottet konstaterar att regeringen har gett Folkhälsomyndigheten ett uppdrag om insatser för att minska den narkotikarelaterade dödligheten. Vidare har Folkhälsomyndigheten fått i uppdrag att vara sammanställande och samordnande myndighet för de nationella myndigheter som samverkar enligt Smaditmodellen (samverkan mot alkohol och droger i trafiken). Det finns därför enligt utskottet ingen anledning att föreslå någon åtgärd från riksdagen när det gäller motionsyrkandena om förebyggande arbete. Motion 2017/18:664 (V) yrkandena 3 och 7 bör avslås.

Alkoholfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen, under förutsättning att Systembolagets detaljhandelsmonopol kan upprätthållas, bör verka för en lagstiftning som möjliggör gårdsförsäljning i begränsad utsträckning och tillkännager detta för regeringen. Därmed bifaller riksdagen två motionsyrkanden och bifaller delvis ett motionsyrkande. Riksdagen avslår motionsyrkanden om kommuners alkoholpolitik och serveringstillstånd.

Jämför reservation 3 (S, MP, V).

Motionerna

Gårdsförsäljning inom ramen för Systembolagets detaljhandelsmonopol

I motion 2016/17:825 av Michael Svensson m.fl. (M) föreslås ett tillkännagivande om att fortsätta att utreda frågan om gårdsförsäljning av vissa lokalproducerade alkoholhaltiga drycker. Enligt motionärerna bör regeringen utreda frågan ytterligare för att finna en framkomlig väg för gårdsförsäljning av öl, vin, cider m.m.

I kommittémotion 2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om att verka för att tillåta gårdsförsäljning av vissa alkoholhaltiga drycker i kombination med ett fortsatt alkoholmonopol. Motionärerna vill tillåta gårdsförsäljning av lokalproducerad alkohol i Sverige, så att den som yrkesmässigt tillverkar alkoholdrycker, efter tillstånd, ska kunna sälja alkohol i begränsade kvantiteter.

I kommittémotion 2017/18:3747 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att utreda hur en fungerande gårdsförsäljning kan bedrivas inom ramen för Systembolagets detaljhandelsmonopol i fråga om alkohol. Motionärerna anför att Sverige även i fortsättningen ska värna detaljhandelsmonopolet men att det på nytt bör utredas huruvida gårdsförsäljning kan bedrivas inom ramen för monopolet.

Kommuners alkoholpolitik och serveringstillstånd

I motion 2017/18:1661 av Stefan Nilsson och Jan Lindholm (båda MP) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om möjligheter för kommuner att bedriva en restriktiv alkoholpolitik. Motionärerna anför att det i praktiken är svårt för kommuner att upprätthålla en restriktiv alkoholpolitik då kommuners avslag på ansökan om tillstånd att servera alkohol ofta upphävs av högre instanser vid en överklagan. Ett likalydande förslag av samma motionärer finns i motion 2016/17:1324 yrkande 1.

I motion 2017/18:1661 av Stefan Nilsson och Jan Lindholm (båda MP) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om möjligheter för kommuner att begränsa antalet tillstånd att servera alkohol. Ett likalydande förslag av samma motionärer finns i motion 2016/17:1324 yrkande 2.

I motion 2017/18:2427 av Lorentz Tovatt (MP) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag om förändringar i alkohollagen där möjlighet ges för kommuner att återkalla serveringstillstånd vid kränkande agerande och opåkallat våld från ordningsvakter och annan personal.

I motion 2017/18:549 av Dennis Dioukarev m.fl. (SD) föreslås ett tillkännagivande om att utreda huruvida starköl ska tillåtas säljas och konsumeras vid utvalda sektioner under vissa idrottsevenemang. Motionärerna anför att det är viktigt att hålla alkoholkonsumtionen till ett minimum på idrottsarenor där våldsamheter i eller kring evenemanget är vanligt förekommande. Det bör däremot inte införas onödiga begränsningar av alkoholförsäljningen på lugna idrottsevenemang.

Gällande rätt

Alkohollagen

Av alkohollagen (2010:1622) följer att det för detaljhandel med spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker ska finnas ett särskilt för ändamålet bildat aktiebolag (detaljhandelsbolaget). Bolaget ska ägas av staten (5 kap. 1 § första stycket). Vidare framgår att endast detaljhandelsbolaget får bedriva detaljhandel med spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker (5 kap. 2 §). Detaljhandelsbolaget beslutar om försäljningsställets förläggning enligt riktlinjer i avtalet mellan staten och bolaget (5 kap. 3 §).

Av alkohollagen följer vidare att det för servering av spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker krävs tillstånd av den kommun där serveringsstället är beläget (serveringstillstånd, 8 kap. 1 § första stycket).

Serveringstillstånd kan meddelas för servering till allmänheten eller i en förening, ett företag eller ett annat slutet sällskap. Tillståndet kan avse servering året runt eller årligen under en viss tidsperiod (stadigvarande serveringstillstånd). Det kan även avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle (tillfälligt serveringstillstånd). Stadigvarande tillstånd gäller tills vidare. Kommunen får dock om det finns särskilda skäl begränsa tillståndets giltighet till en viss tid. Serveringstillstånd kan gälla spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker eller en eller flera av dessa drycker (8 kap. 2 § första–tredje styckena).

Vidare framgår att ansökan om serveringstillstånd görs skriftligen. Kommunen får ta ut en avgift för prövningen enligt de grunder som beslutas av kommunfullmäktige. Kommunen får även ta ut en avgift för tillsyn av den som har serveringstillstånd och av den som bedriver anmälningspliktigt detaljhandel med eller servering av folköl (8 kap. 10 § första–tredje styckena).

En ansökan om stadigvarande serveringstillstånd får inte bifallas utan att Polismyndigheten har fått yttra sig. Detsamma gäller tillfälligt serveringstillstånd för servering till allmänheten om det inte rör sig om ett arrangemang av endast obetydlig omfattning (8 kap. 11 § första stycket).

Serveringstillstånd får endast meddelas den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten samt att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de krav som ställs upp i lagen. Sökanden ska genom att avlägga ett prov visa att han eller hon har de kunskaper om lagen och anslutande föreskrifter som krävs för att på ett författningsenligt sätt utöva serveringsverksamheten (8 kap. 12 § första och andra styckena).

Av 9 kap. 17 § framgår att en kommun får meddela en innehavare av serveringstillstånd en erinran, eller i allvarigare fall eller vid upprepade överträdelser, en varning om denne inte

1. uppfyller de krav som gällde för tillståndets meddelande eller
2. följer de bestämmelser som gäller för servering enligt lagen eller de villkor eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Vidare framgår av 9 kap. 18 § första stycket att en kommun ska återkalla ett serveringstillstånd om

1. tillståndet inte längre utnyttjas
2. det med tillståndshavarens vetskap har förekommit brottslig verksamhet på serveringsstället eller i anslutning till detta utan att tillståndshavaren har ingripit, eller
3. tillståndshavaren har brutit mot lagen eller vad som i övrigt gäller för tillståndet på ett sådant sätt att en varning inte är en tillräckligt ingripande åtgärd, eller har tilldelats en eller flera varningar utan att de förhållanden som föranlett varningen har rättats till.

Tidigare behandling

Ett motionsyrkande om gårdsförsäljning av alkohol behandlades senast av utskottet i yttrande 2016/17:SoU6y En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet. Socialutskottet föreslog att miljö- och jordbruksutskottet skulle avstyrka motionsyrkandet (en avvikande mening [M, SD, C]). Socialutskottet anförde att utskottet tidigare har behandlat motionsyrkanden om gårdsförsäljning av alkohol och då bl.a. har hänvisat till att detaljhandelsmonopolet är ett av de viktigaste alkoholpolitiska verktygen för att nå det alkoholpolitiska målet. Utskottet ansåg inte att det nu fanns skäl att göra någon annan bedömning. Motionsyrkandet behandlades i miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2016/17:MJU23 En livsmedelsstrategi för Sverige. Miljö- och jordbruksutskottet avstyrkte motionsyrkandet (en reservation [M, SD, C]), och kammaren biföll utskottets förslag.

Motionsyrkanden om en solidarisk och restriktiv alkoholpolitik och alkoholförtäring vid sportarrangemang behandlades senast av utskottet i betänkande 2015/16:SoU8 En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2016–2020. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena, och kammaren biföll utskottets förslag.

Bakgrund och pågående arbete

Utredningen om vissa alkohol- och marknadsföringsfrågor

I september 2016 beslutades kommittédirektivet Alkoholhaltiga preparat avsedda för förtäring och vissa marknadsföringsfrågor (dir. 2016:80). Utredningen har tagit namnet Utredningen om vissa alkohol- och marknadsföringsfrågor (S 2016:06).

I syfte att säkerställa en sammanhållen och systematisk reglering inom alkoholområdet för att skydda folkhälsan och framför allt skydda barn och unga mot skadliga effekter orsakade av alkohol ska utredaren enligt direktiven bl.a.

- analysera och lämna förslag, inklusive författningsförslag, om hur alkoholhaltiga preparat som är avsedda för förtäring bör regleras
- analysera och lämna förslag, inklusive författningsförslag, om hur marknadsföring via framför allt digitala medier kan begränsas i syfte att skydda barn och unga mot att exponeras för marknadsföring av alkohol
- analysera tillämpningen av alkohollagen i vissa delar och vid behov lämna förslag, inklusive författningsförslag, om hur lagstiftningen bör förtydligas i dessa delar i syfte att skapa förutsättningar för en förutsebar, effektiv och konsekvent tillämpning.

Uppdraget omfattar inte att föreslå ändringar i grundlag.

Utredningen lämnade i juni 2017 delbetänkandet Reglering av alkoglass m.fl. produkter (SOU 2017:59). Delbetänkandet har remitterats, och av Regeringskansliets propositionsförteckning våren 2018 framgår att regeringen planerar att lämna propositionen Reglering av alkoglass senast i maj 2018. Utredningen överlämnade slutbetänkandet Alkoholreklam i sociala medier m.m. (SOU 2017:113) i januari 2018. Utredningen föreslår bl.a. att vid marknadsföring av alkoholdrycker och de alkoholhaltiga preparat som ur konsumtionssynpunkt är att jämföras med alkoholdrycker eller annars kan antas användas som berusningsmedel till konsumenter får inte kommersiella annonser på sociala medier användas. Betänkandet skickades den 6 februari 2018 på remiss till berörda myndigheter, organisationer, kommuner och andra intressenter. Remissvaren ska ha kommit in till Socialdepartementet senast den 30 april 2018 (S2018/00262/FS).

Övriga avslutade utredningar m.m.

Departementspromemorian *Reglering av distanshandel med alkoholdrycker* (Ds 2016:33) och betänkandena *En väg till ökad tillsyn: marknadsföring av och e-handel med alkohol och tobak* (SOU 2013:50) och *Privat införsel av alkoholdrycker – Tydligare regler i konsekvens med svensk alkoholpolitik* (SOU 2014:58) bereds inom Regeringskansliet. Enligt uppgift från Regeringskansliet planerar regeringen inte för beslut om proposition före sommaren 2018.

Gårdsförsäljning

Alkohollagsutredningen överlämnade 2009 slutbetänkandet *En ny alkohollag* (SOU 2009:22). Utredningen gjorde bedömningen att försäljning av starköl, vin och spritdrycker direkt från tillverkaren inte bör tillåtas då det inte är förenligt med Systembolagets monopolställning. Sådan försäljning av starköl och spritdryck skulle dessutom enligt utredningen vara olämplig från alkoholpolitisk synpunkt. I propositionen *En ny alkohollag* (prop. 2009/10:125) gjorde den dåvarande regeringen bedömningen att möjligheten att tillåta gårdsförsäljning av alkoholdrycker borde analyseras ytterligare. Av propositionen framgår att regeringen därför hade beslutat att tillsätta en utredning med uppdrag att ta fram ett förslag till hur gårdsförsäljning av alkoholdrycker kan ske på ett sätt som är förenligt med EU-rätten liksom detaljhandelsmonopolet och utan att det leder till negativa konsekvenser för folkhälsan.

I december 2010 lämnade Utredningen om vissa alkoholfrågor delbetänkandet *Gårdsförsäljning* (SOU 2010:98). Utredningens uppdrag var att ta fram ett förslag till hur gårdsförsäljning av alkoholdrycker kan ske på ett sätt som är förenligt med EU-rätten och detaljhandelsmonopolet utan att det leder till negativa konsekvenser för folkhälsan. Utredningens slutsats var att det går att införa gårdsförsäljning under de givna förutsättningarna men att det måste göras enligt en modell som inte hindrar utländska tillverkare att få sina produkter sålda genom gårdsförsäljning eller att etablera sig i Sverige för att bedriva gårdsförsäljning och så länge modellen för gårdsförsäljning är konsekvent med den svenska alkoholpolitiken. Utredningen lämnade ett förslag till regelverk för gårdsförsäljning. Den 16 september 2012 framförde statsrådet Maria Larsson att regeringen hade beslutat att det inte skulle bli någon gårdsförsäljning av alkohol enligt det utredningsförslag som kommit två år tidigare (sverigesradio.se). Statsrådet uttalade dock att gårdsförsäljningen som fråga skulle fortsätta att beredas i Regeringskansliet för att se om någon annan lösning kunde finnas.

Den 11 december 2014 beslutade regeringen att avsluta beredningen utan att lämna något förslag (dnr S2010/9077/FST).

Rapport om en effektivare tillsyn

Folkhälsomyndigheten har i enlighet med ett regeringsuppdrag överlämnat rapporten Redovisning av regeringsuppdrag avseende analys och förslag av författningsändringar som Folkhälsomyndigheten bedömer krävs för en effektivare tillsyn inklusive möjligheten att föra statistik inom alkoholområdet samt konsekvensanalys av förslagen (S2017/06533/FS) till Regeringskansliet. De nuvarande bestämmelserna i 13 kap. alkohollagen om ett centralt register bedöms enligt Folkhälsomyndigheten inte vara ändamålsenliga. Ett stort antal uppgifter och information som kommer in till myndigheten kan inte behandlas i det centrala registret med den nuvarande lydelsen. Folkhälsomyndigheten föreslår därför en förändring av författningstexten. Rapporten är under beredning inom Regeringskansliet.

Svar på skriftliga frågor

Som svar på en skriftlig fråga (fr. 2016/17:1830) om gårdsförsäljning uttalade statsrådet Annika Strandhäll den 5 september 2017 bl.a. följande:

Cecilia Widegren hänvisar även till den utredning, som senast analyserat förutsättningar för att tillåta gårdsförsäljning i Sverige. Utredningen konstaterade att den finska lagstiftningen vilar på osäker grund. Utredningens förslag utgår därför från de EU-rättsliga krav som torde ställas på en EU-rättslig legitim reglering av gårdsförsäljning.

Utredningen konstaterar för det första att gårdsförsäljning inte bara kan begränsas till alkoholdrycker som har tillverkats på den egna gården i Sverige, utan att även utländska tillverkare ska ges möjlighet att bedriva gårdsförsäljning av sina egenproducerade alkoholdrycker här i Sverige. Det innebär bl.a. att den som bedriver försäljning av egenproducerade drycker också ska ha möjlighet att sälja inte bara alkoholdrycker som han eller hon själv har tillverkat, utan också alkoholdrycker som har tillverkats av andra, såväl inhemska som utländska producenter.

Utredningen konstaterar vidare att försäljningen inte kan begränsas till att avse försäljning från en gård på landet. Det innebär att gårdsförsäljning skulle omfatta försäljning från t.ex. bryggerier eller andra tillverkare som har sitt säte i tätorter. Likaså skulle gårdsförsäljning inte begränsas vad avser alkoholhalt, vilket innebär att även sprit skulle kunna säljas vid sidan av Systembolaget.

Slutligen föreslår utredningen en rad begränsningar som bl.a. innebär att gårdsförsäljningen bara ska kunna ske i samband med studiebesök på tillverkningsstället, föreläsning eller någon annan liknande upplevelsetjänst med anknytning till de aktuella dryckerna och att säljaren måste ta betalt för denna tjänst så att den inte används i marknadsföringssyfte.

Regeringen kan således konstatera att gårdsförsäljningen inte kan reduceras till en fråga som bara rör vinproducenter på den svenska landsbygden. Det handlar i stället om att öppna upp en försäljningskanal för alla typer av alkoholdrycker, för såväl svenska som utländska producenter, både på landsbygden och i tätorter. Det är därmed inte osannolikt att merparten av försäljningen de facto kan komma att ske i städer och tätorter snarare än på landsbygden, då tätorter skulle ge större försäljningsmöjligheter än landsbygden.

Jag håller med Cecilia Widegren om att det finns ett stort kunnande och engagemang bland småskaliga dryckesproducenter runt om i landet.

Detta i kombination med ett ökat intresse för det hantverksmässiga och småskaliga, har också slagit igenom för de lokala och småskaliga drycker som Systembolaget säljer. Systembolaget tar hänsyn till denna utveckling genom nya tillvägagångssätt för hantering av lokala och småskaliga artiklar både för Systembolaget och för leverantörer i syfte att öka tillgänglighet, produktinformation och kvalitetskontroll. Antal leverantörer och artiklar både vad gäller öl och vin har ökat kontinuerligt i Systembolagets småskaliga sortiment. Även antalet leverantörer som levererar till Systembolagets lokala och småskaliga sortiment har ökat och uppgick till ca 200 under 2016.

Förutom de lokalt producerade produkterna som kan köpas i den närmsta Systembolagsbutiken, kan konsumenterna i hela landet beställa produkterna för uthämtning i någon av Systembolagets mer än 400 butiker eller cirka 500 ombud. Många arbetstillfällen med koppling till och inom livsmedelsproduktionen är lokaliserade till landsbygden. Regeringen arbetar aktivt med att förbättra för företagen på landsbygden genom en aktiv näringslivspolitik.

Jag vill avsluta med att poängtera att skyddet för folkhälsan är detaljhandelsmonopolets huvudsakliga motivering. Och skyddet för folkhälsan är också motivet bakom den svenska alkoholregleringen och ska även fortsättningsvis vara ledstjärnan i utvecklingen av den svenska alkoholpolitiken. Jag är övertygad om att en sådan utveckling kan gå hand i hand med en positiv utveckling av både landsbygd och företagande.

Som svar på en skriftlig fråga (fr. 2017/18:906) om gårdsförsäljning uttalade statsrådet Annika Strandhäll den 14 mars 2018 följande:

Jag menar att en ansvarsfull alkoholpolitik ska utgå från samhällets och medborgarnas bästa. Den svenska alkoholpolitikens övergripande mål är att främja folkhälsan genom att minska alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar i befolkningen. Alkoholpolitiken vilar på kunskapen om att den fysiska och ekonomiska tillgängligheten till alkohol har stor betydelse för omfattningen av alkoholens skadeverkningar i befolkningen och för samhället i stort. De viktigaste alkoholpolitiska instrumenten är detaljhandelsmonopolet, alkoholskatten och en restriktiv reglering av marknadsföring av alkohol. Att tillåta gårdsförsäljning av alkoholdrycker vid sidan av detaljhandelsmonopolet skulle innebära ett avsteg från den systematiska och sammanhållna alkoholpolitik som varit framgångsrik för Sverige.

Jag håller med Jan Ericson om att det finns ett stort kunnande och engagemang bland småskaliga livsmedelsföretag runt om i landet. Det är också därför regeringen har öronmärkt 60 miljoner kronor för att utveckla svensk måltidsturism. Visit Sweden har t ex, tillsammans med regionerna runt om i landet, dragit igång ett stort projekt just i syfte att stärka Sveriges konkurrenskraft som matdestination och öka utländska besökares konsumtion av restaurangtjänster och livsmedel. Här har Sverige stora möjligheter att profilera sig och inte minst med regional matkultur och identitet.

Även bland konsumenter finns ett ökat intresse för det hantverksmässiga och småskaliga, vilket har slagit igenom för de lokala och småskaliga drycker som Systembolaget säljer. Antal leverantörer och artiklar både vad gäller öl och vin i Systembolagets småskaliga sortiment har ökat kontinuerligt. Förutom att de lokalt producerade produkterna kan köpas i den närmsta Systembolagsbutik, kan konsumenter i hela landet beställa produkterna för uthämtning i någon av systembolagets mer än 400 butiker eller cirka 500 ombud.

Många arbetstillfällen med koppling till och inom livsmedelsproduktionen är lokaliserade till landsbygden. Regeringen arbetar aktivt med att förbättra för företagen på landsbygden genom en aktiv näringslivspolitik. Jag är övertygad om att en positiv utveckling av både landsbygd och företagande kan gå hand i hand med folkhälsobaserad alkoholpolitik där detaljhandeln med alkoholdrycker fortsatt är förbehållet Systembolaget.

Utskottets ställningstagande

Den svenska produktionen av alkoholdrycker har utvecklats i snabb takt, och konsumenternas intresse för närproducerade alkoholdrycker i mindre upplagor är stort. Enligt utskottet bör regeringen, under förutsättning att Systembolagets detaljhandelsmonopol kan upprätthållas, verka för en lagstiftning som möjliggör gårdsförsäljning i begränsad utsträckning. Riksdagen bör ställa sig bakom det som utskottet anför och tillkännage detta för regeringen. Motionerna 2017/18:3747 (KD) yrkande 6 och 2017/18:3855 (C) yrkande 9 bör bifallas. Motion 2016/17:825 (M) bör bifallas delvis.

Utskottet anser att det som anförs i motionerna om kommuners alkoholpolitik och serveringstillstånd inte utgör skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagen. Motionerna 2016/17:1324 (MP) yrkandena 1 och 2, 2017/18:549 (SD), 2017/18:1661 (MP) yrkandena 1 och 2 samt 2017/18:2427 (MP) bör därför avslås.

Narkotikafrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om handel med sprutor och kanyler samt injektionsrum.

Motionerna

Handel med sprutor och kanyler

I motion 2017/18:1479 av Margareta Larsson (-) föreslås ett tillkännagivande om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att utreda Läkemedelsverkets tillsynsmöjligheter när det gäller handel med sprutor och kanyler.

Injektionsrum

I motion 2017/18:3058 av Anders Schröder (MP) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att införa en försöksverksamhet med injektionsrum. Enligt motionären är ett skäl till att droganvändare drabbas av överdoser att man inte har en trygg plats att ta drogerna på. Injektionsrummen utgör också en möjlighet för personer med ett problematiskt bruk att få kontakt med

sjukvården eller behandling för sitt beroende. Ett liknande förslag finns i motion 2016/17:549 av Rasmus Ling (MP).

Gällande rätt

Lagen om införsel av och handel med sprutor och kanyler

Lagen (2012:595) om införsel av och handel med sprutor och kanyler innehåller bestämmelser om införsel av och handel med sprutor och kanyler som kan användas för injektion i människokroppen genom huden (1 § första stycket). Den myndighet som regeringen bestämmer utövar tillsyn över dem som bedriver handel enligt 3 § denna lag och de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen (tillsynsmyndigheten, 5 §). Av 4 § förordningen (2012:596) om införsel av och handel med sprutor och kanyler framgår att Läkemedelsverket är tillsynsmyndighet enligt lagen om införsel av och handel med sprutor och kanyler.

Pågående arbete

Klassificering av nya psykoaktiva substanser

Betänkandet Klassificering av nya psykoaktiva substanser (SOU 2016:93) är under beredning. Regeringen beslutade den 8 mars 2018 att överlämna en remiss med samma namn till Lagrådet, och enligt uppgift från Regeringskansliet planerar regeringen att besluta om att överlämna en proposition till riksdagen i april 2018.

Utskottets ställningstagande

Ett motionsyrkande tar upp frågan om handel med sprutor och kanyler. Utskottet anser att det som anförs i motionsyrkandet inte utgör skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagen. Motion 2017/18:1479 (-) bör därför avslås.

Riksdagen bör inte heller ta något initiativ i frågan om injektionsrum, och därför bör även motionerna 2016/17:549 (MP) och 2017/18:3058 (MP) yrkande 2 avslås.

Tobaksfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om minskat tobaksbruk, åldersgräns, tillståndsplikt och övriga frågor om tobak.

Jämför reservation 4 (V) och 5 (SD).

Motionerna

Minskat tobaksbruk

I kommittémotion 2017/18:664 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 10 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda behovet av en större anti-rökningsskampanj riktad till unga.

I motion 2017/18:1657 av Jan Lindholm (MP) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om behovet av en samordnad kampanj för minskad rökning i kombination med ett Håll Sverige Rent-perspektiv.

Åldersgräns

I motion 2017/18:2073 av Markus Wiechel och Johnny Skalin (båda SD) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om krav på att kunna uppvisa id vid tobakskonsumtion. Ett likalydande förslag av samma motionärer finns i motion 2016/17:2333 yrkande 3.

I motion 2016/17:1050 av Niclas Malmberg (MP) föreslås ett tillkännagivande om att utreda frågan om förbud mot försäljning av cigaretter till personer födda på 2000-talet.

Tillståndsplikt

I motion 2017/18:304 av Thomas Finnborg (M) föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten att skärpa tobakslagen. Motionären anser att tobakslagen behöver ses över och skärpas ytterligare så att den som bryter mot lagen när det gäller illegala tobaksvaror eller säljer dessa produkter till minderåriga omgående blir av med tillståndet att saluföra tobaksvaror och inte som i dag först varnas. Ett liknande förslag av samma motionär finns i motion 2016/17:2294.

I motion 2017/18:242 av Solveig Zander (C) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om licensiering av tobaksförsäljning. Motionären anser bl.a. att försäljare av tobak ska förlora rätten att sälja tobak om de inte följer de regler som finns, t.ex. om åldersgräns.

Reklam

I motion 2017/18:2659 av Hans Hoff (S) föreslås ett tillkännagivande om tobaksreklam riktad till barn. Ett förbud när det gäller godisprodukter som

uppmuntrar till rökning vore enligt motionären en välkommen förändring i den svenska lagstiftningen. Ett likalydande yrkande av samma motionär finns i motion 2016/17:2691.

E-cigarett

I motion 2017/18:1697 av Jan Lindholm (MP) yrkade 1 föreslås ett tillkännagivande om att den självreglering som skett när det gäller e-cigarett även bör bli lagfäst. Motionären anser att riksdagen bör uppmana regeringen att återkomma till riksdagen med förslag om att e-cigarett ska behandlas som övrig tobaksrökning. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om behovet av kunskap om e-cigarett och folkhälsofrågor. Motionären anför att e-cigaretten kan vara betydligt farligare för både rökaren och miljön och att det tar tid innan eventuella hälsokonsekvenser visar sig. Därför anser motionären att det är viktigt att Folkhälsomyndigheten håller ett vakande öga på handeln med de varor som används i e-cigaretterna så att viss kunskap byggs upp för eventuella framtida behov.

Smaksatta cigaretter

I motion 2017/18:2993 av Sofia Fölster (M) föreslås ett tillkännagivande om att åter tillåta smaksatta cigaretter i Sverige efter 2020. Riksdagen beslutade 2016 att mentolcigaretter, och även andra smaksatta cigaretter, ska förbjudas och fasas ut till senast 2020. Sedan tidigare har Sverige ett särskilt undantag inom EU som slår vakt om rätten att sälja snus inom landet. Därmed torde det enligt motionären inte vara omöjligt att också anpassa svensk lagstiftning för att möjliggöra en fortsatt försäljning av mentolcigaretter och andra smaksatta cigaretter.

Gällande rätt

Tobakslagen

Av 1 § tobakslagen (1993:581) framgår att på grund av de hälsorisker och olägenheter som är förbundna med bruk av tobak och exponering för tobaksrök finns i tobakslagen bestämmelser om

- begränsning av rökning i vissa lokaler och utrymmen samt på vissa områden utomhus
- rökfri arbetsmiljö
- hälsovarningar på förpackningar till tobaksvaror och örtprodukter för rökning
- begränsningar av handeln med och rätten till införsel av tobaksvaror
- marknadsföring av tobaksvaror och användning av vissa varukännetecken i marknadsföring av andra varor eller tjänster
- innehållsreglering och produktkontroll m.m. av tobaksvaror.

Begränsning av rökning i vissa lokaler och utrymmen samt på vissa områden utomhus

Rökning är enligt 2 § förbjuden

1. i lokaler som är avsedda för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för barn eller ungdom samt på skolgårdar och på motsvarande områden utomhus vid förskolor och fritidshem
2. i lokaler som är avsedda för hälso- och sjukvård
3. i lokaler som är avsedda för gemensamt bruk i bostäder och inrättningar med särskild service eller vård
4. på färdmedel i inrikes kollektivtrafik eller i lokaler och andra utrymmen som är avsedda att användas av den som reser med sådana färdmedel
5. i restauranger och på andra serveringsställen, utom när servering sker utomhus
6. i andra lokaler än sådana som avses i 1–5 när en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning som avses i 2 kap. 1–3 §§ ordningslagen (1993:1617) anordnas och i lokaler som är avsedda att användas av den som deltar i sammankomsten eller tillställningen
7. i andra lokaler än sådana som avses i 1–6 om allmänheten har tillträde till lokalerna.

Åldersgräns

Tobaksvaror får inte säljas eller på annat sätt lämnas ut i näringsverksamhet till den som inte har fyllt 18 år. Den som lämnar ut tobaksvaror ska förvissa sig om att mottagaren har uppnått den nämnda åldern. Om det finns särskild anledning att anta att en tobaksvara är avsedd att lämnas över till någon som inte har fyllt 18 år får varan inte lämnas ut. På varje försäljningsställe för tobaksvaror ska det finnas en tydlig och klart synbar skylt med information om förbudet mot att sälja eller lämna ut sådana varor till den som inte har fyllt 18 år (12 §).

Tobaksvaror som säljs till konsumenter ska tillhandahållas på ett sådant sätt att det går att kontrollera mottagarens ålder. Detta gäller även när försäljningen sker genom automat, via postorder eller liknande (12 a §).

Anmälan och egenkontroll

En näringsidkare får inte tillhandahålla tobaksvaror för försäljning till konsumenter utan att först ha anmält försäljningen till den kommun där försäljningen ska ske. Näringsidkaren ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över försäljningen och ansvara för att det finns ett för verksamheten lämpligt egenkontrollprogram (12 c § första och andra styckena).

En näringsidkare som tillhandahåller tobaksvaror för försäljning till konsumenter ska ge personalen den information och det stöd som behövs för att personalen ska kunna följa lagen och anslutande föreskrifter (12 d §).

Reklam och annan marknadsföring

En näringsidkare som marknadsför tobaksvaror till konsumenter får enligt 14 § inte använda kommersiella annonser i

1. periodiska skrifter eller andra jämförbara skrifter på vilka tryckfrihetsförordningen är tillämplig
2. ljudradio- eller tv-program eller tv-sändningar över satellit som omfattas av radio- och tv-lagen (2010:696) eller
3. andra överföringar eller tekniska upptagningar på vilka yttrandefrihetsgrundlagen är tillämplig.

Även annan marknadsföring av tobaksvaror till konsumenter än som avses i första stycket är förbjuden. Detta gäller dock inte

1. i tryckta skrifter på vilka tryckfrihetsförordningen är tillämplig eller i överföringar eller tekniska upptagningar på vilka yttrandefrihetsgrundlagen är tillämplig
2. marknadsföring som endast består i att tillhandahålla tobaksvaror för försäljning eller
3. kommersiella meddelanden inne på försäljningsställen som inte är påträngande, uppsökande eller uppmanar till bruk av tobak.

Kommersiella meddelanden enligt andra stycket 3 ska i den omfattning det är möjligt placeras så att de inte är synliga från utsidan av försäljningsstället.

Innehållsreglering och produktkontroll m.m.

Av 18 § första och andra styckena följer att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vilka cigaretter och vilken rulltobak som ska anses ha karakteristisk smak
2. vilka tillsatser i tobaksvaror som ska förbjudas
3. gränsvärden för skadliga ämnen som tobaksvaror får innehålla eller ge upphov till
4. mätning och övervakning av sådana gränsvärden.

Cigaretter och rulltobak med karakteristisk smak och tobaksvaror som innehåller tillsatser som har förbjudits med stöd av första stycket får inte tillhandahållas konsumenter på marknaden.

Tillsyn

Vid allvarliga eller upprepade överträdelser av bestämmelserna i lagen får kommunen förbjuda en näringsidkare som tillhandahåller tobaksvaror för försäljning till konsumenter att fortsätta försäljningen eller, om förbud får anses vara en alltför ingripande åtgärd, meddela en varning. Ett förbud enligt första stycket meddelas för en tid av högst sex månader. Beslut enligt första stycket gäller omedelbart, om inte något annat anges i beslutet (20 a §).

I syfte att ge underlag för en dialog mellan kommunen och den som lämnar ut tobaksvaror om skyldigheten att förvissa sig om att mottagaren har uppnått

den ålder som anges i 12 §, får kommunen genomföra kontrollköp. Vid ett sådant köp får kommunen endast anlita en person som har fyllt 18 år. Ett kontrollköp får genomföras utan att näringsidkaren underrättas i förväg om kontrollköpet. Kommunen ska snarast efter ett genomfört kontrollköp underrätta näringsidkaren om kontrollköpet (22 a §).

Vad som framkommit genom kontrollköp får inte utgöra grund för kommunen att meddela förelägganden eller förbud enligt 20 och 20 a §§. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om genomförandet av kontrollköp (22 b §).

Lagen om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare

Lagen (2017:425) om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare innehåller bestämmelser om anmälan, produktkrav, försäljning och marknadsföring av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare (1 §). Med elektronisk cigarett avses en produkt som kan användas för konsumtion av nikotinånga via ett munstycke, eller beståndsdel av den produkten, inbegripet en patron, en tank och anordningen utan patron eller tank (2 § 1).

Tidigare behandling

Motionsyrkanden om e-cigarett behandlades senast av utskottet i betänkande 2016/17:SoU17 Genomförande av tobaksproduktdirektivets bestämmelser om e-cigarett. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena, och kammaren biföll utskottets förslag.

Bakgrund och pågående arbete

Tobaksproduktdirektivet m.m.

Europaparlamentet och Europeiska unionens råd antog i april 2014 direktiv 2014/40/EU om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillverkning, presentation och försäljning av tobaksvaror och relaterade produkter och om upphävande av direktiv 2001/37/EG (tobaksproduktdirektivet).

Regeringen beslutade i juli 2014 (dir. 2014:108) att en särskild utredare skulle lämna förslag till ett nationellt genomförande av tobaksproduktdirektivet. Utredningen antog namnet Tobaksdirektivsutredningen. I delbetänkandet Mer gemensamma tobaksregler – ett genomförande av tobaksproduktdirektivet (SOU 2015:6) redovisade utredningen sina förslag till genomförande av de delar av direktivet som skulle vara genomförda i medlemsstaterna senast den 20 maj 2016. Förslagen behandlas i propositionen Åtgärder för ökad folkhälsa på tobaksområdet – genomförandet av EU:s tobaksproduktdirektiv (prop. 2015/16:82, bet. 2015/16:SoU10, rskr. 2015/16:188). Därefter överlämnade utredaren förslaget Genomförande av tobaksproduktdirektivets bestämmelser om e-cigarett (S2016/01612/FS).

Förslagen behandlas i propositionen Genomförande av tobaksproduktdirektivets bestämmelser om e-cigarett (prop. 2016/17:132, bet. 2016/17:SoU17, rskr. 2016/17:277).

I ursprungsdirektivet ingick även att analysera och vid behov lämna förslag om bl.a. en ändamålsenlig reglering av snus, begränsning av rökning av t.ex. e-cigarett och örterprodukter för rökning i rökfria miljöer, utformningen av tillståndsplikt för försäljning av tobak samt förslag till ett nationellt genomförande av WHO:s protokoll om eliminering av illegal handel med tobaksvaror (The Protocol to Eliminate Illicit Trade in Tobacco Products, antagen den 12 november 2012).

I tilläggsdirektiv den 19 februari 2015 (dir. 2015:16) beslutade regeringen att utredaren även skulle få i uppdrag att lämna förslag på en reglering för att begränsa tobaksrökning och rökning av tobaksrelaterade produkter på vissa allmänna platser. Utredaren skulle också utreda möjligheten att införa exponeringsförbud för tobaksprodukter och krav på neutrala tobaksförpackningar.

I mars 2016 överlämnade utredningen slutbetänkandet En översyn av tobakslagen – Nya steg mot ett minskat tobaksbruk (SOU 2016:14). I betänkandet lämnas bl.a. förslag på en tillståndsplikt för försäljning av tobaksvaror, en utvidgning av det nuvarande rökförbudet i tobakslagen till att omfatta fler miljöer och fler produkter, ett förbud mot exponering av tobaksvaror i butiker och vissa förändringar i regleringen av snus och tillsynsorganisationen. Det lämnades också förslag till genomförande av tobaksproduktdirektivets bestämmelser om spårbarhet och säkerhetsmärkning. Betänkandet har remissbehandlats.

Vid framtagandet av lagrådsremissen uppmärksammades ett behov av att föreslå ändrade överklagandebestämmelser. Socialdepartementet lämnade till följd av detta förslag om sådana bestämmelser i en särskild promemoria.

Regeringen överlämnade den 9 mars 2018 propositionen Ny lag om tobak och liknande produkter (prop. 2017/18:156) till riksdagen. I propositionen föreslås att tobakslagen och lagen om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare ska upphävas och ersättas av en ny lag om tobak och liknande produkter. Flertalet av bestämmelserna i tobakslagen och lagen om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare förs i sak oförändrade över till den nya lagen. Därutöver lämnas ett antal förslag som syftar till att minska bruket av tobak och till att motverka illegal handel med tobak.

Enligt propositionen införs det en tillståndsplikt för handel med tobak. Detaljhandel och partihandel med tobaksvaror ska få bedrivas endast av den som har tillstånd för sådan handel. Som en följd av kravet på tillståndsplikt införs en ny sekretessbestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Av förslaget framgår vidare att det nuvarande rökförbudet utvidgas till att omfatta vissa allmänna platser utomhus, nämligen uteserveringar, entréer till rökfria lokaler och andra utrymmen som allmänheten har tillträde till, områden utomhus som är avsedda att användas av den som reser med färdmedel i inrikes

kollektivtrafik, inhägnade platser huvudsakligen avsedda för idrottsutövning och lekplatser som allmänheten har tillträde till. Rökförbudet utvidgas också till att omfatta bl.a. elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, örtprodukter för rökning och njutningsmedel som till användningssättet motsvarar rökning men som inte innehåller tobak.

Möjligheterna att marknadsföra tobaksvaror genom kommersiella meddelanden på försäljningsställen tas enligt förslaget bort. Marknadsföring i form av uppvisande av tobaksförpackningar och varu- och prislistor är dock även fortsättningsvis tillåten.

I propositionen lämnas också förslag till genomförande av tobaksproduktdirektivets regler om spårbarhet och säkerhetsmärkning.

Av förslaget framgår att styckförpackningar med portionsförpackat snus måste innehålla minst 20 portioner. Vidare föreslås en delvis ändrad tillsynsorganisation, nya bestämmelser om straffansvar och förverkande samt tydligare överklagandebestämmelser. Slutligen föreslås att riksdagen godkänner att regeringen ratificerar WHO:s protokoll för att eliminera olaglig handel med tobaksvaror.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2019. Bestämmelserna om spårbarhet och säkerhetsmärkning föreslås dock träda i kraft den 20 maj 2019 och två bestämmelser om märkning av tobaksvaror föreslås träda i kraft den 1 september 2018. Propositionen bereds för närvarande i socialutskottet.

Regeringsuppdrag

Regeringen beslutade den 22 juni 2017 att ge Folkhälsomyndigheten i uppdrag att förstärka sin tillsyn med anledning av genomförandet av tobaksproduktdirektivet, särskilt vad gäller elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, samt att förbereda för genomförandet av direktivets bestämmelser om spårbarhet och märkning (S2017/03738/FS). Regeringen beslutade även att ge länsstyrelserna i uppdrag att förstärka sin tillsyn med anledning av genomförandet av tobaksproduktdirektivet och för att förstärka tillsynen av rökfria skolgårdar. Folkhälsomyndigheten fick även i uppdrag att under 2017 utlysa och förbereda för att under 2018 fördela medel till organisationer som bedriver tobaksförebyggande arbete och till insatser som riktar sig mot barn och ungdomar. Vidare fick myndigheten i uppdrag att förbereda och anordna en nationell tobakskonferens för att sprida kunskap och bidra till att utveckla det tobaksförebyggande arbetet med målet att nå ett rökfritt Sverige till 2025. Myndigheten ska till Regeringskansliet (Socialdepartementet) delredovisa uppdraget att förbereda för genomförandet av direktivets bestämmelser om spårbarhet och märkning senast den 1 februari 2018. Uppdraget som helhet ska därpå redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) i anslutning till den redovisning som görs av uppdraget att stödja genomförandet av ANDT-strategin.

Svar på skriftlig fråga

Som svar på en skriftlig fråga (fr. 2015/16:1234) om rökpuffande godisigaretter för sjuåringar uttalade statsrådet Gabriel Wikström den 1 juni 2016 bl.a. följande:

Som Hans Hoff påpekar så har vi i Sverige omfattande marknadsföringsrestriktioner för tobaksprodukter. De nya regler som införs med anledning av EU:s tobaksproduktdirektiv innebär ytterligare sådana begränsningar. Det finns emellertid inte något generellt förbud mot godis och leksaker som liknar en tobaksvara. Regeringen har inte heller några planer att införa ett sådant förbud.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan har regeringen nyligen överlämnat propositionen Ny lag om tobak och liknande produkter till riksdagen. Utskottet konstaterar att regeringen i propositionen lämnar ett antal förslag som syftar till att minska bruket av tobak och motverka illegal handel med tobak. Utskottet konstaterar vidare att Folkhälsomyndigheten bl.a. har i uppdrag att fördela medel till organisationer som bedriver tobaksförebyggande arbete och till insatser som riktar sig mot barn och ungdomar. Mot denna bakgrund finns det enligt utskottet inte skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagen i frågan om minskat tobaksbruk. Motionerna 2017/18:664 (V) yrkande 10 och 2017/18:1657 (MP) yrkande 3 bör därför avslås.

Riksdagen bör enligt utskottet inte heller ta något initiativ i frågan om åldersgräns, och därför bör även motionerna 2016/17:1050 (MP), 2016/17:2333 (SD) yrkande 3 och 2017/18:2073 (SD) yrkande 3 avslås.

Utskottet konstaterar vidare att regeringen i den ovan angivna propositionen föreslår att det införs en tillståndsplikt för handel med tobak. Det finns därför enligt utskottet ingen anledning att föreslå någon åtgärd från riksdagen när det gäller motionsyrkandena om tillståndsplikt. Motionerna 2016/17:2294 (M), 2017/18:242 (C) yrkande 3 och 2017/18:304 (M) bör avslås.

Slutligen anser utskottet att det som anförs i motionerna 2016/17:2691 (S), 2017/18:1697 (MP) yrkandena 1 och 2, 2017/18:2659 (S) och 2017/18:2993 (M) inte utgör tillräckliga skäl för att föreslå någon åtgärd från riksdagen. Motionsyrkandena bör därför avslås.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Jämför särskilt yttrande 1 (M), 2 (SD), 3 (V), 4 (L) och 5 (KD).

Utskottets ställningstagande

De motionsyrkanden som tas upp i bilaga 2 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet tidigare har behandlat under valperioden i betänkandena 2014/15:SoU6 Alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksfrågor, 2015/16:SoU8 En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2016–2020, 2016/17:SoU4 Ökad tillgänglighet till sprututbytesverksamheter i Sverige och 2016/17:SoU17 Genomförande av tobaksprodukt direktivets bestämmelser om e-cigarett. Utskottet avstyrker därför motionsyrkandena.

Reservationer

1. Nationellt handlingsprogram, punkt 1 (V)

av Karin Rågsjö (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:664 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Jag anser att regeringen bör ersätta ANDT-strategin med ett nationellt handlingsprogram med målsättningen om ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt en minskning av såväl konsumtionen av alkohol och tobak som de skador och dödsfall som uppstår därav. I utformandet av handlingsprogrammet bör brukarperspektivet tas till vara.

2. Förebyggande arbete, punkt 3 (V)

av Karin Rågsjö (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:664 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkandena 3 och 7.

Ställningstagande

Jag anser att regeringen bör utreda förutsättningarna för ett nationellt kunskapscentrum för insatser mot narkotikarelaterade skador och dödsfall med syftet att minska narkotikaanvändandet och minska sjukligheten och dödligheten hos den grupp som använder narkotika. Det behövs enligt min mening ett nationellt kunskapscentrum som kan sammanställa och bedöma kunskapens kvalitet samt bevaka internationell forskning och kunskapsutveckling.

Vidare anser jag att regeringen bör utreda hur en nationell policy för alkoholbruk i samband med firande på lastbilsflak kan utformas för att förhindra olyckor.

3. Gårdsförsäljning inom ramen för Systembolagets detaljhandelsmonopol, punkt 4 (S, MP, V)

av Anna-Lena Sörenson (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Mikael Dahlgvist (S), Jan Lindholm (MP), Kristina Nilsson (S), Karin Rågsjö (V) och Hans Hoff (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:825 av Michael Svensson m.fl. (M),

2017/18:3747 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 6 och

2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 9.

Ställningstagande

Den svenska alkoholpolitikens övergripande mål är att främja folkhälsan genom att minska alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar i befolkningen, och ett av de viktigaste alkoholpolitiska instrumenten är detaljhandelsmonopolet. Att tillåta gårdsförsäljning av alkoholdrycker vid sidan av detaljhandelsmonopolet skulle enligt vår mening innebära ett avsteg från den systematiska och sammanhållna alkoholpolitik som varit framgångsrik för Sverige.

Vi konstaterar att såväl Alkohollagsutredningen som Utredningen om vissa alkoholfrågor har behandlat frågan om gårdsförsäljning. Alkohollagsutredningen gjorde i slutbetänkandet En ny alkohollag (SOU 2009:22) bedömningen att försäljning av starköl, vin och spritdrycker direkt från tillverkaren inte bör tillåtas då det inte är förenligt med Systembolagets monopolställning. Sådan försäljning av starköl och spritdryck skulle dessutom enligt utredningen vara olämplig från alkoholpolitisk synpunkt. I propositionen En ny alkohollag (prop. 2009/10:125) gjorde den dåvarande regeringen bedömningen att möjligheten att tillåta gårdsförsäljning av alkoholdrycker borde analyseras ytterligare. Av propositionen framgår att regeringen därför hade beslutat att tillsätta en utredning med uppdrag att ta fram ett förslag till hur gårdsförsäljning av alkoholdrycker kan ske på ett sätt som är förenligt med EU-rätten liksom detaljhandelsmonopolet och utan att det leder till negativa konsekvenser för folkhälsan. Utredningen om vissa alkoholfrågor lämnade i december 2010 i delbetänkandet Gårdsförsäljning (SOU 2010:98) ett förslag till regelverk för gårdsförsäljning. Utredningens slutsats var att det går att införa gårdsförsäljning under de angivna

förutsättningarna, men att det måste ske enligt en modell som inte hindrar utländska tillverkare att få sina produkter sålda genom gårdsförsäljning eller att etablera sig i Sverige för att bedriva gårdsförsäljning och så länge modellen för gårdsförsäljning är konsekvent med den svenska alkoholpolitiken. Den 16 september 2012 uttalade statsrådet Maria Larsson i en radiointervju att den dåvarande regeringen inte avsåg att lämna något förslag med anledning av förslagen i delbetänkandet Gårdsförsäljning (SOU 2010:98). Regeringen bedömde enligt statsrådet att det inte skulle vara möjligt att behålla Systembolagets monopol om den föreslagna gårdsförsäljningen infördes. Den 11 december 2014 beslutade regeringen att avsluta beredningen utan att lämna något förslag.

Vi konstaterar vidare att antalet leverantörer och artiklar vad gäller öl och vin i Systembolagets småskaliga sortiment har ökat kontinuerligt. Förutom att lokalt producerade produkter kan köpas i den närmaste Systembolagsbutiken kan konsumenter i hela landet beställa produkterna för uthämtning i någon av Systembolagets mer än 400 butiker eller hos något av ca 500 ombud.

Vi värnar Sveriges ansvarsfulla och framgångsrika alkoholpolitik. Som framgår ovan bedömde det ansvariga statsrådet i alliansregeringen redan 2012 att det inte skulle vara möjligt att behålla Systembolagets monopol om den föreslagna gårdsförsäljningen infördes. Vi anser därför att utskottets förslag till tillkännagivande är anmärkningsvärt.

Mot denna bakgrund bör riksdagen inte ta något initiativ när det gäller gårdsförsäljning inom ramen för Systembolagets detaljhandelsmonopol. Motionerna bör avslås.

4. Minskat tobaksbruk, punkt 8 (V)

av Karin Rågsjö (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:664 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 10 och
avslår motion
2017/18:1657 av Jan Lindholm (MP) yrkande 3.

Ställningstagande

Enligt min mening bör det satsas ytterligare på att minska ungas rökning. Jag anser därför att regeringen bör utreda behovet av en större antirökningskampanj riktad till unga.

5. Tillståndsplikt, punkt 10 (SD)

av Per Ramhorn (SD) och Christina Östberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2016/17:2294 av Thomas Finnborg (M) och
2017/18:304 av Thomas Finnborg (M) samt
bifaller delvis motion
2017/18:242 av Solveig Zander (C) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen bör se över möjligheten att skärpa tobakslagen. Enligt vår mening bör tobakslagen ses över och skärpas ytterligare så att den som bryter mot lagen när det gäller illegala tobaksvaror eller säljer dessa produkter till minderåriga omgående blir av med sitt tillstånd att saluföra tobaksvaror och inte som i dag först varnas.

Särskilda yttranden

1. Motioner som bereds förenklat, punkt 12 (M)

Camilla Waltersson Grönvall (M), Katarina Brännström (M), Ann-Britt Åsebol (M) och Lena Asplund (M) anför:

Utskottet har genom förenklad motionshantering avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller dessa motionsförslag hänvisar vi till tidigare ställningstaganden i betänkande 2015/16:SoU8 En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2016–2020. Vi vidhåller de synpunkter som framfördes där men avstår från att på nytt ge uttryck för avvikande uppfattningar i en reservation.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 12 (SD)

Per Ramhorn (SD) och Christina Östberg (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionshantering avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller dessa motionsförslag hänvisar vi till tidigare ställningstaganden i betänkande 2015/16:SoU8 En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2016–2020. Vi vidhåller de synpunkter som framfördes där men avstår från att på nytt ge uttryck för avvikande uppfattningar i en reservation.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 12 (V)

Karin Rågsjö (V) anför:

Utskottet har genom förenklad motionshantering avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller dessa motionsförslag hänvisar jag till tidigare ställningstaganden i betänkande 2014/15:SoU6 Alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksfrågor. Jag vidhåller de synpunkter som framfördes där men avstår från att på nytt ge uttryck för avvikande uppfattningar i en reservation.

4. Motioner som bereds förenklat, punkt 12 (L)

Bengt Eliasson (L) anför:

Utskottet har genom förenklad motionshantering avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller dessa motionsförslag hänvisar jag till tidigare ställningstaganden i betänkande 2015/16:SoU8 En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2016–2020. Jag vidhåller de synpunkter som framfördes där men avstår från att på nytt ge uttryck för avvikande uppfattningar i en reservation.

5. Motioner som bereds förenklad, punkt 12 (KD)

Emma Henriksson (KD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionshantering avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller dessa motionsförslag hänvisar jag till tidigare ställningstaganden i betänkande 2015/16:SoU8 En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2016–2020. Jag vidhåller de synpunkter som framfördes där men avstår från att på nytt ge uttryck för avvikande uppfattningar i en reservation.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:46 av Björn Söder och Sven-Olof Sällström (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta gårdsförsäljning av lokalt producerade alkoholhaltiga drycker och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:134 av Jan Ericson (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra gårdsförsäljning av alkohol och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:164 av Saila Quicklund och Gunilla Nordgren (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att tillåta gårdsförsäljning av lokalproducerade alkoholhaltiga drycker och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:191 av Margareta Cederfelt och Christian Holm Barenfeld (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pröva möjligheterna att tillåta gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:216 av Lotta Finstorp och Lotta Olsson (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta gårdsförsäljning av lokalproducerat vin och öl och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:226 av Lotta Finstorp (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheterna att ha Södermanlands län som ett försöksområde för förlängda lördagsöppettider på Systembolaget och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:240 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:270 av Maria Malmer Stenergard och Åsa Coenraads (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker bör tillåtas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av flexibla regler kring provsmakning av alkoholhaltiga drycker och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:275 av Lotta Finstorp (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av den svenska alkohollagstiftningen med syftet att möjliggöra försäljning av cider med samma alkoholhalt som folköl i svensk detaljhandel och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:284 av Lars-Axel Nordell (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att markera detaljhandelsmonopolets betydelse för en solidarisk alkoholpolitik och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:306 av Jesper Skalberg Karlsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om gårdsförsäljning av alkohol och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:311 av Josef Fransson (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja åldersgränsen för att köpa tobak och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försäljning av tobaksprodukter under disk och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tobak endast bör säljas i specialbutiker och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:338 av Robert Hannah (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner inte ska ha rätten att genom lokala förordningar begränsa krögares rätt att bestämma över öppettider och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:417 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skaraborg bör göras till testområde för gårdsförsäljning av öl och vin och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:511 av Jonas Jacobsson Gjörtlér (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att gårdsförsäljning av lokalproducerade alkoholhaltiga drycker bör tillåtas och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:549 av Rasmus Ling (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga försöksverksamhet med fixerum för heroinister och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:565 av Helena Bouveng och Mats Green (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:606 av Nina Lundström (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regelverk avseende tobaksrökning i offentlig miljö ska utformas så att kommuner ges makt att fatta beslut om förbud, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:625 av Laila Naraghi och Hillevi Larsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av regleringen och tillsynen av alkoholreklam i sociala medier och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:656 av Christina Örnebjär (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning av konsekvenserna av en skadelindringsprincip i alkohol-, tobaks- och narkotikapolitiken och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:700 av Lena Asplund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka åldersgränsen på Systembolaget och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:703 av Lena Asplund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta gårdsförsäljning av alkoholdrycker och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:771 av Christina Östberg (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som ska analysera och ge konkreta förslag på hur vi i

Sverige kan komma till rätta med den negativa utvecklingen avseende dödlighet till följd av missbruk av narkotika och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:820 av Annie Lööf m.fl. (C):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta gårdsförsäljning av alkohol och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:825 av Michael Svensson m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fortsätta att utreda frågan om gårdsförsäljning av vissa lokalproducerade alkoholhaltiga drycker och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:850 av Per Ramhorn m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja straffskalan både för dopningsbrott av normalgraden och för grovt dopningsbrott och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:981 av Kenneth G Forslund (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om exponeringsförbud och förbud mot smakmärkning på förpackningar och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1022 av Jesper Skalberg Karlsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra Gotland till försöksområde för gårdsförsäljning och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1037 av Yasmine Larsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett rökförbud i bilar som barn färdas i och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1050 av Niclas Malmberg (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda frågan om förbud mot försäljning av cigaretter till personer födda på 2000-talet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1110 av Cecilie Tenfjord-Toftby (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om enhetlig åldersgräns för köp av alkohol och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1250 av Tina Ghasemi och Hans Rothenberg (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att tillåta gårdsförsäljning av öl och vin och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1300 av Jan Lindholm (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det inte finns någon motsättning mellan att värna det alkoholpolitiska målet och att arbeta för sociala och etiska mål för de som producerar produkterna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Systembolaget bör ta ett större ansvar för arbetsrätt och andra sociala rättigheter i de länder man köper produkter från, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom de gränser som EU sätter för Systembolagets verksamhet ska mänskliga rättigheter för de som producerar vinerna värnas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda i vilken utsträckning krav kan riktas mot även de importörer som har rätt att leverera till Systembolaget att säkerställa mänskliga rättigheter för vinarbetarna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Systembolaget ska verka för att utbudet av produkter med Fairtrade-märkning eller annan etisk och miljömässig märkning ökar i butikssortimentet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Systembolaget genom ägardirektiv bör få i uppdrag att utveckla begreppet ”andra affärsmässiga hänsyn” i sina inköpsvillkor så som i motionen anges, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:1324 av Stefan Nilsson och Jan Lindholm (båda MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheter för kommuner att bedriva en restriktiv alkoholpolitik och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheter för kommuner att begränsa antalet tillstånd att servera alkohol och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1333 av Stefan Nilsson (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett rökförbud i bilar som barn färdas i och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1364 av Markus Wiechel och Johan Nissinen (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att påbörja ett arbete för att avskaffa Systembolagets monopol och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1398 av Markus Wiechel och Johan Nissinen (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta gårdsförsäljning av lokalt producerad alkohol och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1402 av Finn Bengtsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Systembolaget bör ändra sin etableringspolitik och inrätta ”minisystembolag” hos befintliga lokala ombud och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1405 av Finn Bengtsson och Andreas Norlén (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra den utsatta situationen för kommunernas alkoholhandläggare och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1439 av Johan Hedin (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förändra Systembolagets roll och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1485 av Borian Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sänkt ålder för att få handla på Systembolaget och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1566 av Betty Malmberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker bör tillåtas i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa upp hur Systembolagets regler påverkar möjligheten för mindre producenter att få avsättning för sina produkter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en regional försöksverksamhet med gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker bör inledas i Östergötland och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1580 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta försäljning av öl och vin i licensierade livsmedelsbutiker och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1764 av Per Klarberg (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna för Systembolaget AB att hålla öppet på söndagar och helgdagar samt ha längre öppettider och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1946 av Hans Rothenberg och Finn Bengtsson (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i ägardirektiv till Systembolaget AB se till att bolagets inköpspolicy utformas så att möjligheterna för mindre producenter att kunna leverera till sortimentet förbättras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i ägardirektiv till Systembolaget AB se till att bolagets inköpspolicy utformas så att användandet av ftalater i de importerade vinerna reduceras till ett minimum, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:1957 av Kristina Yngwe och Anders Åkesson (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Systembolaget ska ta ett större ansvar för att säkerställa likvärdiga förutsättningar för produktion och konsumtion av hantverksproducerade alkoholhaltiga drycker i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Systembolaget ska vara en positiv kraft i utvecklingen av Sverige som dryckesland och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1975 av Kerstin Lundgren (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i likhet med Norge tillåta gårdsförsäljning av öl och vin för att stärka förutsättningarna för matföretagande och jobb på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2026 av Kristina Yngwe (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra Skåne till provlän för gårdsförsäljning av öl och vin och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2243 av Thomas Finnborg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lokalproducerat öl, vin, cider m.m. och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2294 av Thomas Finnborg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över gällande tobakslag så att samma bestämmelser gäller som när man bryter mot alkohollagen, d.v.s. att man förlorar sin rättighet till försäljning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:2311 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om svenskt självbestämmande gällande regler för snus och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2333 av Markus Wiechel och Johnny Skalin (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införandet av dold tobaksförsäljning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbud mot rökning på offentlig plats och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på att kunna uppvisa id vid tobakskonsumtion och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2447 av Runar Filper m.fl. (SD):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta gårdsförsäljning av lokalt producerade alkoholhaltiga drycker och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2500 av Sofia Damm (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta Skåne bli testregion för gårdsförsäljning vilket exempelvis skulle kunna göras genom att testa möjligheten att göra producenter som vill sälja sina alkoholhaltiga produkter till ombud för Systembolaget och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att göra producenter som vill sälja sina alkoholhaltiga produkter till ombud för Systembolaget och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att frågan om gårdsförsäljning är en näringspolitisk fråga och ska hanteras därefter i den politiska processen och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2523 av Markus Wiechel och Jennie Åfeldt (båda SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en kommitté med uppdrag att utreda och se över den nuvarande narkotikapolitiken och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2624 av Eskil Erlandsson och Anders Åkesson (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att gårdsförsäljning av öl och vin ska införas på försök och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2654 av Anders Forsberg (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att utreda en ändamålsenlig reglering av snus utifrån evidens vad gäller hälsopåverkan och skademinimering och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2666 av Eva Lohman och Lars-Arne Staxäng (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förändringar av alkohollagen och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2676 av Thomas Strand m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om alkoholreklam på sociala medier och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2691 av Hans Hoff (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tobaksreklam riktad till barn och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2878 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2882 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om gårdsförsäljning av lokalproducerade produkter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra Skåne till försökslän för gårdsförsäljning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra vingårdar och mikrobryggerier till ombud för Systembolaget och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2995 av Cecilia Widegren m.fl. (M, L, C, KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder som verkar för och säkerställer att regelverk för gårdsförsäljning av lokalproducerat öl, vin och cider förändras och förenklas så att försäljningen av småskaligt egenproducerat livsmedel blir enklare och främjas och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3000 av Barbro Westerholm m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga Folkhälsomyndighetens roll som expertmyndighet i ANDT-frågor och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ett äldreperspektiv på alkoholprevention och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta information om smaksättning på snusförpackningar och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3129 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta gårdsförsäljning av lokalproducerade alkoholhaltiga drycker och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3173 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3247 av Anders Hansson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att straffmässigt likställa dopningsbrott med narkotikabrott och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3258 av Anders Hansson (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa en tillståndsplikt för företag eller personer som befattar sig med cannabisfrön och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna att införa en lagstiftning som förbjuder försäljning, köp och innehav av cannabisfrön och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3305 av Emma Henriksson m.fl. (KD):

63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en solidarisk och restriktiv alkoholpolitik och tillkännager detta för regeringen.
64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tobak och passiv rökning och tillkännager detta för regeringen.
65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett narkotikafritt samhälle och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3337 av Sofia Fölster (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3498 av Sofia Fölster (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta försäljning av drycker med en alkoholhalt upp till 6 procent i detaljhandeln och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att på sikt tillåta försäljning av drycker med en alkoholhalt upp till 16 procent i detaljhandeln och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:32 av Björn Söder och Sven-Olof Sällström (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta gårdsförsäljning av lokalt producerade alkoholhaltiga drycker och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:231 av Solveig Zander (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra Uppsala län till försökslän för gårdsförsäljning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:242 av Solveig Zander (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbud mot exponering av tobak och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införandet av flera rökfria miljöer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om licensiering av tobaksförsäljning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa plain pack/neutrala cigarettpaket och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:296 av Eskil Erlandsson och Anders Åkesson (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att gårdsförsäljning av öl och vin ska införas på försök och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:304 av Thomas Finnborg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att skärpa tobakslagen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:319 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:394 av Jan Ericson (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra gårdsförsäljning av alkohol och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:410 av Christina Örnebjär (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nollvision i fråga om narkotikarelaterade dödsfall och narkotikarelaterat lidande, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:412 av Tina Acketoft (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:461 av Lars-Arne Staxäng (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att förtydliga regelverket för provsmakning av öl vid bryggerier och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:507 av Tina Acketoft och Said Abdu (båda L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:549 av Dennis Dioukarev m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda huruvida starköl ska tillåtas säljas och konsumeras vid utvalda sektioner under vissa idrottseven och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:550 av Patrick Reslow (-):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka åldersgränsen för inköp på Systembolaget och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:664 av Karin Rågsjö m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ersätta ANDT-strategin med ett nationellt handlingsprogram med målsättningen om ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt en minskning av såväl konsumtionen av alkohol och tobak som de skador och dödsfall som uppstår därav och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att brukarperspektivet bör tas till vara i utformandet av handlingsprogrammet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda förutsättningar för ett nationellt kunskapscentrum för insatser mot narkotikarelaterade skador och dödsfall med syfte att minska narkotikaanvändandet och att minska sjuklighet och dödlighet hos gruppen som använder narkotika och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör föreslå en lagändring för främjandeförbud för distanshandel av alkohol och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda införandet av restriktioner mot kommersiell förmedling av alkohol som riskerar att undergräva detaljhandelsmonopolets rättsliga ställning och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas hur en nationell policy för alkoholbruk i samband med firande på lastbilsflak kan förhindra olyckor och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda behovet av en större antirökningkampanj riktad till unga och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:875 av Elin Lundgren (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i EU driva frågan att varje medlemsland självt ska få avgöra om det vill förbjuda alkoholreklam och om att förbjuda alkoholreklam i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:967 av Kerstin Lundgren (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta försöksverksamhet med gårdsförsäljning av öl och vin för att stärka förutsättningarna för matföretagande och jobb på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:996 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till gårdsförsäljning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1198 av Jonas Jacobsson Gjörtler (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att gårdsförsäljning av lokalproducerade alkoholhaltiga drycker bör tillåtas och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1202 av Margareta Cederfelt och Christian Holm Barenfeld (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta gårdsförsäljning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1222 av Maria Malmer Stenergard (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Skåne som testområde för gårdsförsäljning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1224 av Helena Bouveng m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1479 av Margareta Larsson (-):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att utreda Läkemedelsverkets tillsynsmöjligheter gällande handel med sprutor och kanyler och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1518 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta försäljning av öl och vin i landsbygdsbutiker och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1568 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om svenskt självbestämmande gällande regler för snus och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1627 av Markus Wiechel och Johan Nissinen (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att påbörja ett arbete för att avskaffa Systembolagets monopol och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1635 av Markus Wiechel och Johan Nissinen (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta gårdsförsäljning av lokalt producerad alkohol och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1657 av Jan Lindholm (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att snarast utvidga de rönkningsbefriade områdena i samhället och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om argumenten för att ett förbud mot rökning på badstränder snarast införs och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en samordnad kampanj för minskad rökning i kombination med ett Håll Sverige Rent-perspektiv och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1661 av Stefan Nilsson och Jan Lindholm (båda MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheter för kommuner att bedriva en restriktiv alkoholpolitik och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheter för kommuner att begränsa antalet tillstånd att servera alkohol och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1665 av Rasmus Ling (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att målet inom tobakspolitiken bör vara skademinimering och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1697 av Jan Lindholm (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den självreglering som skett när det gäller e-cigarett även bör bli lagfäst och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av kunskap kring e-cigarett och folkhälsofrågor och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1755 av Maria Abrahamsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den svenska narkotikapolitikens vision om ett narkotikafritt samhälle inte har uppfyllts och bör omprövas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1836 av Petter Löberg och Elin Lundgren (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett rökförbud i bilar som barn färdas i och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1839 av Lars-Axel Nordell (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa ett heltäckande främjandeförbud mot distanshandel med alkohol och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pröva frågan om att införa restriktioner mot kommersiell förmedling som riskerar att underminera detaljhandelsmonopolets rättsliga ställning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1885 av Kristina Yngwe (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra Skåne till provlän för gårdsförsäljning av öl och vin och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1948 av Sofia Arkelsten (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Systembolaget bör utveckla sitt serviceerbjudande med bättre leveranser och även butiksförsäljning av kyllda drycker ur sitt sortiment och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2035 av Markus Wiechel och Jennie Åfeldt (båda SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en kommitté med uppdrag att utreda och se över den nuvarande narkotikapolitiken och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2073 av Markus Wiechel och Johnny Skalin (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införandet av dold tobaksförsäljning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbud mot rökning på offentlig plats och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på att kunna uppvisa id vid tobakskonsumtion och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2104 av Stefan Nilsson (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett rökförbud i bilar där barn färdas och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2129 av Patrick Reslow (-):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta gårdsförsäljning av lokalt producerade alkoholhaltiga drycker i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2166 av Betty Malmberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker bör tillåtas i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa upp hur Systembolagets regler påverkar möjligheten för mindre producenter att få avsättning för sina produkter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en regional försöksverksamhet med gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker bör inledas i Östergötland och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2192 av Maria Stockhaus och Erik Andersson (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om gårdsförsäljning av egenproducerade alkoholhaltiga drycker och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2371 av Finn Bengtsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Systembolaget bör ändra sin etableringspolitik och inrätta minisystembolag hos befintliga lokala ombud och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2427 av Lorentz Tovatt (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om förändringar i alkohollagen där möjlighet ges för kommuner att återkalla serveringstillstånd vid kränkande agerande och opåkallat våld från ordningsvakter och annan personal och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2541 av Lars-Axel Nordell (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa s.k. familjeklassning av narkotiska preparat och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2559 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2615 av Thomas Strand m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sociala medier och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2626 av Lena Hallengren m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara rökfritt 2025 och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2659 av Hans Hoff (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tobaksreklam riktad till barn och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2824 av Finn Bengtsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra den utsatta situationen för kommunernas alkoholhandläggare och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2895 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och pröva alla möjligheter för att kunna tillåta gårdsförsäljning av öl och vin i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2923 av Åsa Coenraads (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker bör tillåtas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra Västmanland till ett pilotlän för gårdsförsäljning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2974 av Sofia Fölster (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta försäljning av drycker med en alkoholhalt upp till 6 procent i detaljhandeln och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av den svenska alkohollagstiftningen med syftet att klassificera öl och cider på lika villkor och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att på sikt tillåta försäljning av drycker med en alkoholhalt upp till 16 procent i detaljhandeln och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2977 av Sofia Fölster (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker innan nuvarande mandatperiod är slut och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2993 av Sofia Fölster (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åter tillåta smaksatta cigaretter i Sverige efter 2020 och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3051 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om gårdsförsäljning av lokalproducerade produkter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra Skåne till försöksregion för gårdsförsäljning och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra vingårdar och mikrobryggerier till ombud för Systembolaget och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3058 av Anders Schröder (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sprututbyte ska finnas tillgängligt i alla regioner och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en försöksverksamhet med injektionsrum och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3092 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa Systembolagets monopol och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3195 av Lars Beckman (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn för att krogar och restauranger i normalfallet ska kunna ha öppet till kl. 5.00 i alla kommuner och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av den mängd alkohol som får serveras på exempelvis ett mikrobryggeri och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3224 av Michael Svensson m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra Halland till ett försökslän för gårdsförsäljning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3345 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M):

28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3409 av Lars Hjalmered m.fl. (M):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att gårdsförsäljning av öl, vin, sprit och andra alkoholhaltiga drycker ska tillåtas och att producenter ska ges möjlighet att bli ombud för Systembolaget, med rätt att lagerhålla sina produkter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3418 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att gårdsförsäljning av öl, vin, sprit och andra alkoholhaltiga drycker ska tillåtas och att producenter ska ges möjlighet att bli ombud för Systembolaget med rätt att lagerhålla sina produkter och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3449 av Fredrik Schulte (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla Systembolagets monopol på alkoholförsäljning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3507 av Johan Hedin (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förändra Systembolagets roll och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3539 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om svenskt självbestämmande gällande regler för snus och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3634 av Jonas Millard m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i sitt arbete med att minska användningen av rökta tobak ta större hänsyn till fördelarna med e-cigarettor som ett hälsosammare alternativ till traditionella cigarettor och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3647 av Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera alkoholpolitiken till förmån för lågalkoholhaltiga alternativ och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3737 av Tomas Tobé m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att upprätthålla en restriktiv narkotikapolitik som ger uttryck för en fast, sträng och konsekvent syn på narkotikabrott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ta initiativ till en ny och fördjupad utredning om huruvida det är möjligt att i vissa fall familjeklassificera narkotiska preparat och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3747 av Penilla Gunther m.fl. (KD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur en fungerande gårdsförsäljning kan bedrivas inom ramen för Systembolagets detaljhandelsmonopol i fråga om alkohol och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3750 av Emma Henriksson m.fl. (KD):

83. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en solidarisk och restriktiv alkoholpolitik och tillkännager detta för regeringen.
84. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tobak och passiv rökning och tillkännager detta för regeringen.
85. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett narkotikafritt samhälle och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3790 av Lars-Axel Nordell (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om detaljhandelsmonopolet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att tillåta gårdsförsäljning av vissa alkoholhaltiga drycker i kombination med ett fortsatt alkoholmonopol och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska bli enklare för lanthandlare att bli Systembolagsombud genom möjligheten att vara lagerhållande ombud med Systembolagets priser som golv och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3884 av Martin Kinnunen (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skadereduktion ska vara vägledande inom tobakspolitiken och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att människor bör uppmuntras att övergå till mer hälsosamma nikotinprodukter framför att fortsätta med cigarettrökning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3896 av Runar Filper och Martin Kinnunen (båda SD):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta gårdsförsäljning av lokalt producerade alkoholhaltiga drycker och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
12. Motioner som bereds förenklad		
2016/17:46	Björn Söder och Sven-Olof Sällström (båda SD)	
2016/17:134	Jan Ericson (M)	2
2016/17:164	Saila Quicklund och Gunilla Nordgren (båda M)	
2016/17:191	Margareta Cederfelt och Christian Holm Barenfeld (båda M)	
2016/17:216	Lotta Finstorp och Lotta Olsson (båda M)	
2016/17:226	Lotta Finstorp (M)	
2016/17:240	Edward Riedl (M)	
2016/17:270	Maria Malmer Stenergard och Åsa Coenraads ¹ och 2 (båda M)	
2016/17:275	Lotta Finstorp (M)	
2016/17:284	Lars-Axel Nordell (KD)	
2016/17:306	Jesper Skalberg Karlsson (M)	
2016/17:311	Josef Fransson (SD)	2–4
2016/17:338	Robert Hannah (L)	
2016/17:417	Sten Bergheden (M)	
2016/17:511	Jonas Jacobsson Gjörtler (M)	
2016/17:565	Helena Bouveng och Mats Green (båda M)	
2016/17:606	Nina Lundström (L)	
2016/17:625	Laila Naraghi och Hillevi Larsson (båda S)	
2016/17:700	Lena Asplund (M)	
2016/17:703	Lena Asplund (M)	
2016/17:771	Christina Östberg (SD)	
2016/17:820	Annie Löf m.fl. (C)	11
2016/17:850	Per Ramhorn m.fl. (SD)	
2016/17:981	Kenneth G Forslund (S)	
2016/17:1022	Jesper Skalberg Karlsson (M)	
2016/17:1037	Yasmine Larsson (S)	
2016/17:1110	Cecilie Tenfjord-Toftby (M)	
2016/17:1250	Tina Ghasemi och Hans Rothenberg (båda M)	

2016/17:1300	Jan Lindholm (MP)	1–6
2016/17:1333	Stefan Nilsson (MP)	
2016/17:1364	Markus Wiechel och Johan Nissinen (båda SD)	
2016/17:1398	Markus Wiechel och Johan Nissinen (båda SD)	
2016/17:1402	Finn Bengtsson (M)	
2016/17:1405	Finn Bengtsson och Andreas Norlén (båda M)	
2016/17:1439	Johan Hedin (C)	
2016/17:1485	Boriana Åberg (M)	
2016/17:1566	Betty Malmberg (M)	1–3
2016/17:1580	Jan Ericson (M)	
2016/17:1764	Per Klarberg (SD)	
2016/17:1946	Hans Rothenberg och Finn Bengtsson (båda M)	1 och 2
2016/17:1957	Kristina Yngwe och Anders Åkesson (båda C)	1 och 2
2016/17:1975	Kerstin Lundgren (C)	
2016/17:2026	Kristina Yngwe (C)	
2016/17:2243	Thomas Finnborg (M)	
2016/17:2311	Johnny Skalin (SD)	
2016/17:2333	Markus Wiechel och Johnny Skalin (båda SD)	1 och 2
2016/17:2447	Runar Filper m.fl. (SD)	12
2016/17:2500	Sofia Damm (KD)	1–3
2016/17:2523	Markus Wiechel och Jennie Åfeldt (båda SD)	3
2016/17:2624	Eskil Erlandsson och Anders Åkesson (båda C)	
2016/17:2666	Eva Lohman och Lars-Arne Staxäng (båda M)	
2016/17:2676	Thomas Strand m.fl. (S)	
2016/17:2878	Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M)	3
2016/17:2882	Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M)	1–3
2016/17:2995	Cecilia Widegren m.fl. (M, L, C, KD)	
2016/17:3000	Barbro Westerholm m.fl. (L)	1, 3 och 4
2016/17:3129	Lars Hjalmered m.fl. (M)	3
2016/17:3173	Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M)	21
2016/17:3247	Anders Hansson (M)	
2016/17:3258	Anders Hansson (M)	1 och 2
2016/17:3305	Emma Henriksson m.fl. (KD)	63–65
2016/17:3337	Sofia Fölster (M)	
2016/17:3498	Sofia Fölster (M)	1 och 2

2017/18:32	Björn Söder och Sven-Olof Sällström (båda SD)	
2017/18:231	Solveig Zander (C)	
2017/18:242	Solveig Zander (C)	1, 2 och 5
2017/18:296	Eskil Erlandsson och Anders Åkesson (båda C)	
2017/18:319	Edward Riedl (M)	
2017/18:394	Jan Ericson (M)	2
2017/18:410	Christina Örnebjär (L)	1
2017/18:412	Tina Acketoft (L)	
2017/18:461	Lars-Arne Staxäng (M)	
2017/18:507	Tina Acketoft och Said Abdu (båda L)	
2017/18:550	Patrick Reslow (-)	
2017/18:664	Karin Rågsjö m.fl. (V)	5 och 6
2017/18:875	Elin Lundgren (S)	
2017/18:967	Kerstin Lundgren (C)	
2017/18:996	Lars Beckman (M)	
2017/18:1198	Jonas Jacobsson Gjørtler (M)	
2017/18:1202	Margareta Cederfelt och Christian Holm Barenfeld (båda M)	
2017/18:1222	Maria Malmer Stenergard (M)	
2017/18:1224	Helena Bouveng m.fl. (M)	
2017/18:1518	Lars Beckman (M)	
2017/18:1568	Johnny Skalin (SD)	
2017/18:1627	Markus Wiechel och Johan Nissinen (båda SD)	
2017/18:1635	Markus Wiechel och Johan Nissinen (båda SD)	
2017/18:1657	Jan Lindholm (MP)	1 och 2
2017/18:1755	Maria Abrahamsson (M)	
2017/18:1836	Petter Löberg och Elin Lundgren (båda S)	
2017/18:1839	Lars-Axel Nordell (KD)	1 och 2
2017/18:1885	Kristina Yngwe (C)	
2017/18:1948	Sofia Arkelsten (M)	
2017/18:2035	Markus Wiechel och Jennie Åfeldt (båda SD)	3
2017/18:2073	Markus Wiechel och Johnny Skalin (båda SD)	1 och 2
2017/18:2104	Stefan Nilsson (MP)	
2017/18:2129	Patrick Reslow (-)	
2017/18:2166	Betty Malmberg (M)	1–3

2017/18:2192	Maria Stockhaus och Erik Andersson (båda M)	
2017/18:2371	Finn Bengtsson (M)	
2017/18:2541	Lars-Axel Nordell (KD)	
2017/18:2559	Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M)	4
2017/18:2615	Thomas Strand m.fl. (S)	
2017/18:2626	Lena Hallengren m.fl. (S)	
2017/18:2824	Finn Bengtsson (M)	
2017/18:2895	Sten Bergheden (M)	
2017/18:2923	Åsa Coenraads (M)	1 och 2
2017/18:2974	Sofia Fölster (M)	1–3
2017/18:2977	Sofia Fölster (M)	
2017/18:3051	Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M)	1–3
2017/18:3058	Anders Schröder (MP)	1
2017/18:3092	Boriana Åberg (M)	
2017/18:3195	Lars Beckman (M)	1 och 2
2017/18:3224	Michael Svensson m.fl. (M)	
2017/18:3345	Jonas Jacobsson Gjörtlér m.fl. (M)	28
2017/18:3409	Lars Hjalmered m.fl. (M)	8
2017/18:3418	Lars Hjalmered m.fl. (M)	5
2017/18:3449	Fredrik Schulte (M)	
2017/18:3507	Johan Hedin (C)	
2017/18:3539	Johnny Skalin (SD)	
2017/18:3634	Jonas Millard m.fl. (SD)	
2017/18:3647	Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD)	
2017/18:3737	Tomas Tobé m.fl. (M)	1 och 10
2017/18:3750	Emma Henriksson m.fl. (KD)	83–85
2017/18:3790	Lars-Axel Nordell (KD)	
2017/18:3855	Eskil Erlandsson m.fl. (C)	10
2017/18:3896	Runar Filper och Martin Kinnunen (båda SD)	14